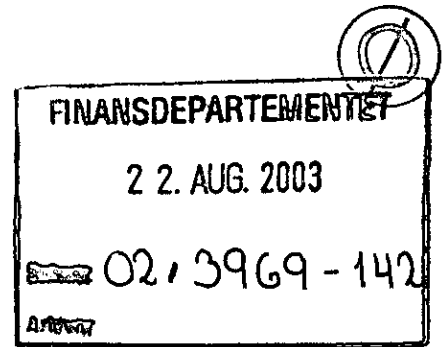

Finans- og tolldepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.: 02/369 Ø KnT

Vår ref.: 200303757-5/GGO2/008

Dato: 19.08.2003

HØRINGSUTTALELSE FRA UNIVERSITETET I TROMSØ: SKISSE TIL NASJONAL HANDLINGPLAN FOR BÆREKRAFTIG UTVIKLING - NASJONAL AGENDA 21

Universitetet i Tromsø (UiTø) ser positivt på at Regjeringen har igangsatt arbeidet med en nasjonal handlingsplan for bærekraftig utvikling.

Behovet for økt kunnskap gjennom forskning er et sentralt moment i den oversendte skissen, og vi registrerer med tilfredshet at Regjeringen holder fast ved målsetningen om at den norske forskningen skal trappes opp til gjennomsnittlig OECD-nivå. UiTø merker seg også at sentrale områder for vår forskningsvirksomhet, så som marin forskning, forskning innen medisin og helse og forskning rundt problemstillinger i skjæringspunktet mellom petroleumsvirksomhet, fiskeri og miljø, kommer til å stå sentralt i det videre arbeidet med handlingsplanen, og vi ser fram til videre dialog om disse elementene.

Utvikling av samisk kultur og samfunnsliv er et annet moment som har blitt viet oppmerksomhet i skissen, og vi ser fram til at hensynet til slik utvikling ivaretas bl.a. gjennom økt satsing på kompetanseoppbygging knyttet til bærekraftig utvikling.

Når det gjelder konkrete kommentarer til de enkelte kapitlene i skissen er de i hovedtrekk basert på innspill fra fagmiljøene ved UiTø, særlig fra Senter for samiske studier, og kommentarene er i det alt vesentlige knyttet til enkeltelement hvor forskning og utdanning kan ses i sammenheng med utviklingen for det samiske samfunn.

Kapittel 1.3 *Viktige trender og utfordringer* påpeker reindriftsnæringens betydning som en av de viktigste bærerne av samisk kultur og identitet. Planen påpeker også nødvendigheten av å sikre bedre sosial og økonomisk bærekraft i enkelte reindriftsområder. I skissens kapittel 2.5.6 *Landbruk, skogbruk og reindrift* foreslås det tiltak for å redusere rovdyrtap, sikre reindriftsarealer, samt sikre økologisk, sosial og økonomisk bærekraftig reindrift. UiTø slutter seg til synspunktene som framkommer i kapittel 1.3 og 2.5.6.

UNIVERSITETSDIREKTØREN

Forskningsavdelinga

Universitetet i Tromsø, No-9037 Tromsø, tlf 77 64 40 00, e-post postmottak@uit.no vev www.uit.no
Fungerende nestleder Geir Gotaas, tlf 77 64 52 41, faks 77 64 64 00, e-post geir.gotaas@arctic.uit.no

Kompetanseoppbygging på ulike felt som berører reindriftssamfunnet vil være viktig for å oppnå handlingsplanens målsettinger. Gjennom Senter for samiske studier er UiTø involvert i ulike prosjekt som har som mål å bidra til kompetanseoppbygging innen feltet:

- *SARVVIS-programmet* for reindriftsrelatert forskning er et forskningsprogram om reindrift og ressursforvaltning. Det skal fokuseres på a) beiteøkologi og endringer i økosystemer i sirkumpolare områder, b) kulturelle landskap, tradisjonell kunnskap og kosmologi samt c) sosiale, politiske, økonomiske, rettslige og organisatoriske forhold i tilknytning til reindriften og forvaltningen av næringen. Programmet vil ha sitt fokus mot problemer og utfordringer for reindriftsfolk i det sirkumpolare området, men med en særlig vektlegging av samiske forhold. Forskningen skal være tverrfaglig og trekke veksler på teorier, begreper og metoder fra både naturvitenskap, samfunnsvitenskap og humaniora. For mer informasjon om SARVVIS-programmet se <http://www.uit.no/ssweb/sami/sider/sarvvis/sarvvis.html>
- Arktisk Råd har lokalisert prosjektet *Family Based Reindeer Economy and the Status and Management of Caribou Populations* til Senter for samiske studier ved UiTø. Prosjektet er inne i sin andre fase og fokuserer på familiens betydning innen reindriften. Prosjektet omfatter også utviklingen når det gjelder ville reinsdyr/caribou. For mer informasjon om prosjektet se <http://uit.no/reindeer-husbandry>
- Vi vil også påpeke betydningen av studiet *Arktisk naturbruk og landbruk* som startet opp høsten 2002 ved UiTø. Studiet er tverrfaglig og legger vekt på kunnskap om å kunne leve med og av et bærekraftig miljø. Studiet gir også mulighet for fordypning innen reindrift. Slike studier er bidrag til generell kompetanseoppbygging om reindriftsrelaterte forhold, og må sees i sammenheng med at UiTø er tillagt det nasjonale ansvar for samisk høyere utdanning og forskning. Studiet er også viktig i forhold til rekrutteringen av samisk ungdom og reindriftssamisk ungdom til høyere utdanning. For mer informasjon se <http://ws.uit.no/websim2/index.php?SiteId=5&PageId=2449&RecordId=2>
- Skissens kapittel 1.5.7 *Samiske perspektiver i miljø- og ressursforvaltningen* vektlegger at urfolk og deres samfunn har en vital rolle i forvaltning og utvikling av miljø på grunn av deres kunnskaper og tradisjonelle praksis. Vi slutter oss til dette synet. Videre slutter vi oss til Regjeringens syn om at en målrettet satsing på kulturbasert næringsliv sammen med et tettere samspill mellom næringsliv, FoU-miljø og kultur må knyttes nært opp til en politikk for en bærekraftig utvikling. I løpet av de siste tiårene har økt fokus på urfolks rettigheter, levekår og kulturelle overlevelse synliggjort behovet for en generell kompetanseheving om urfolks situasjon i ulike deler av verden, og ikke minst behov for å øke kunnskapen blant urfolk; om egne kår og rettigheter og om hvordan andre urfolk har taklet lokale, regionale og internasjonale utfordringer. Dette er også bakgrunnen for å etablere et tverrfaglig studium i komparativ urfolksproblematikk på mastergradsnivå ved UiTø. Masterprogrammet tar utgangspunkt i den særskilte forskningsbaserte kompetansen på samiske og andre urfolksspørsmål ved UiTø, og består av en rekke emner fra ulike institutt ved Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Det humanistiske fakultet, Det juridiske fakultet og Det medisinske fakultet. All undervisning gis på engelsk, og målet er å samle samiske, norske og utenlandske studenter. For mer informasjon om studiet se <http://www.uit.no/ssweb/master/indexen.htm>

Masterprogrammene i Urfolksstudier og Arktisk naturbruk og landbruk vil kunne være med på å fremme Regjeringens mål om at tradisjonell samisk kultur-, natur- og klimakunnskap bør kunne aktiveres, kodifiseres og fornyes som del av denne prosessen.

Et samisk perspektiv på miljø- og ressursforvaltning vil også inkludere fiskeriene. I en sammenfatning av forskningsprogrammet *Forvaltning av biologiske fellesressurser* (som inngikk i UNESCOs "Man and the Biosphere"-program) konkluderes det med henvisning til studier av fiskeri og reindrift i samiske områder at dagens forvaltningssystem i forhold til disse næringene ikke strekker til. Det har fra forskerhold vært påpekt at forvaltningen dermed sviker i forhold til sine primære mål, nemlig å sikre bærekraft i biologisk, økonomisk, sosial og kulturell forstand. Det foreligger mange studier som problematiserer ulikheter mellom offentlig forvaltning og det kunnskapsgrunnlag og de verdier som er etablert innen primærnæringene. Det har blant annet vært fokusert på at norsk fiskeripolitikk i stor grad bygger på modeller som ikke har lokale praksiser som grunnlag, med de uheldige konsekvenser det får for næringsutøvelse og offentlig styrte forvaltningsløsninger. Senter for samiske studier ved UiTø arbeider med å etablere et tverrfaglig forskningsprogram om fiskerier i et samisk perspektiv. Det er nedsatt en arbeidsgruppe med naturvitenskapelig, juridisk og samfunnsvitenskapelig kompetanse som skal utvikle forslag til et slikt program. Hovedemner for et samisk fiskeriforskningsprogram er i denne innledende fasen definert som norsk fiskeriforvaltning versus sjøsamisk fiske, erfaringskunnskap og økologiske sammenhenger, samt rettighetsspørsmål.

Skissens kapittel 2.5.5 *Fiske og oppdrett* inneholder ikke henvisninger til samiske perspektiver i miljø- og ressursforvaltningen. Med bakgrunn i Regjeringens mål om en utvikling som sikrer integrering av de samiske aspektene i politikk for en bærekraftig utvikling, burde kanskje en slik henvisning vært inkludert også i dette kapittelet.

Vennlig hilsen

Geir Gotaas
fungerende nestleder